

TELEGRAMELE CIFRATE - MIJLOACE DE COMUNICARE ALE STRUCTURILOR DE INFORMAȚII DIN MINISTERUL DE INTERNE ÎN ANUL 1918

Drd. Valentin IOAN¹⁰⁰

Abstract: *In order to gather the data and information that the Romanian Army needed during the First World War, the representatives of the law enforcement and national security authorities took measures regarding the creation and organization of some security and gendarmerie services near the large army corps, and, besides their units, there were delegated commissioners and agents with experience in the collection of operational information. These agents were part of the Directorate of Police and General Security, this structure being under the coordination of the Ministry of Interior and set up in the year of 1908. The directorate had the role of collecting and exploiting information relevant to the state's security. The agents that had duties on the informative-operative line had having an intense, encrypted correspondence with the central office. For the encryption of the correspondence, special dictionaries, which were kept under security, were used.*

Keywords: *cryptology, information, agents, correspondence, security*

După retragerea armatei și a autorităților în Moldova în timpul Primului Război Mondial, în structura Direcțiunii Poliției și Siguranței Generale din cadrul Ministerului de Interne (principala structură secretă cu rolul de a culege și valorifica informații cu relevanță pentru siguranța statului)¹⁰¹, al cărui sediu avea să fie stabilit la Iași, funcționau birourile și brigăzile de siguranță. În această structură existau Biroul Secretariatului, Biroul Poliției Generale și de Frontieră, Biroul Controlul Străinilor, Biroul Controlului și Statisticii, Biroul de Identificări, Biroul Presei și Interpreților, Biroul Oficiului Telegrafic¹⁰² și Telefonice. În cadrul acestor birouri activau agenți care îndeplineau activități pe linie informativă. În ceea ce privește structura aparatului teritorial al Siguranței, acesta se compunea din Serviciul Siguranței din Prefectura Poliției din Iași, Birourile de Siguranță din Chesturile de Poliție din reședințele județelor din Moldova și Brigăzilor de Siguranță. De asemenea, și în celelalte zone ale Moldovei au fost înființate brigăzi speciale de siguranță tocmai pentru a dezvolta, a întări acest serviciu de culegere a informațiilor, deoarece teritoriul a fost împânzit de cadre ale poliției militare și ale serviciilor informative

¹⁰⁰ Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, Școala Doctorală de Științe Socio-Umane; SJAN Bacău.

¹⁰¹ Alin Spânu, *Prima structură informativă/contrainformativă a României din secolul XX / Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale*, în Revista „Dosarele Istoriei” an. VIII, nr. 5(81)/2003, pp. 19-28.

¹⁰² Vasile Bobocescu, *Momente din istoria Ministerului de Interne*, Editura Ministerului de Interne, București, 2002, p. 118.

secrete germane, secondate de cele austro-ungare, turcești și bulgare¹⁰³. Pentru îndeplinirea misiunilor încredințate, structurile informative din Siguranță cooperau cu formațiunile de poliție din orașe, gări, porturi și puncte de frontieră. În scopul culegerii de date și informații de care armata avea nevoie, s-au organizat, pe lângă marile corpuri de armată¹⁰⁴, servicii de siguranță și de jandarmerie, iar pe lângă unitățile acestora au fost delegați comisari și agenți cu experiență în culegerea informațiilor cu caracter operațional¹⁰⁵. Pe lângă unitățile militare, ofițerii și subofițerii care dețineau atribuții pe linie informativ-operativă purtau o corespondență cifrată intensă cu biroul central.

În ceea ce privește criptologia, aceasta a apărut ca o necesitate pentru a apăra și a afla interesele politice, militare, economice și religioase ale unui stat. Această știință are două componente și anume criptografia și criptanaliza. Astfel, criptografia are ca scop transformarea în mod voit și intenționat a scrisului, ascunderea înțelesului mesajelor celor care nu ar trebui să îl cunoască. Pe de altă parte, criptanaliza nu face altceva decât să deslușească mesajul textului cifrat. Din documentele de arhivă din anul 1918 identificate în fondul arhivistic Ministerul de Interne - Direcția Generală a Poliției observăm faptul că pentru cifrarea corespondenței erau utilizate dicționare cifrate în trei moduri: cifrarea literelor, cifrarea cu litere și cu cifre a cuvintelor și cifrarea anumitor expresii militare. În timp de război, în special, existau o serie de restricții asupra corespondenței cu scopul de a pune o primă piedică în calea metodelor secrete de comunicare. Conform cu *„Instrucțiunile asupra măsurilor ce trebuie luate în statele majore, servicii sau corpuri de trupă pentru a se evita indiscrețiile și a ne păzi de spionajul inamicului”*, dicționarele de cifrat trebuiau să fie păstrate în dulapuri sau cufere solide sau în case de fier iar ciornele de cifrat telegrame trebuiau să fie arse de ofițeri¹⁰⁶. Din conținutul mai multor telegrame cifrate transmise către Siguranța Generală Iași de către polițiștii din cadrul unor puncte de poliție cum a fi Rădăuți, Mihăileni, autoritățile române au primit informații de mare însemnătate, referitoare la situația pregătirilor făcute de austro-ungari. Descoperim date despre tranzitul navelor pe râuri importante precum Dunăre și Prut, resursele umane implicate, concentrarea trupelor în anumite zone, componentele de suport (aprovizionarea cu hrană, armament, muniție, materiale de apărare), punctele strategice (fabrici de armament, fortificații, minarea unor căi de comunicații rutiere (soșele, poduri, canale de scurgere) și feroviare, dar și date privind inamicul (stare de

¹⁰³ Alin Spănu, *Unele probleme informative-contrainformative în județul Bacău, noiembrie 1916-aprilie 1917*, în Anuarul Arhivelor Naționale „Acta Bacoviensia”, nr. XII/ 2017, p.117.

¹⁰⁴ Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Direcția Poliției și Siguranței Generale*, dos.69/1916, f.1.

¹⁰⁵ Cristian Troncotă, *Istoria serviciilor secrete românești*, Editura Ion Cristoiu, București, 1999, p. 52-53.

¹⁰⁶ Alin Spănu, *Reorganizarea structurilor informative/contrainformative ale Armatei Române (1917)* în Buletinul Arhivelor Militare Române „Document”, anul XX, nr. 2(76)/2017, p. 48.

sănătate, de spirit, gradul de dotare pentru apărare și pentru riposte, gradul de instruire a militarilor)¹⁰⁷.

În continuare aducem în atenție câteva telegrame cifrate din anul 1918 ale unor lucrători de poliție cu atribuții pe linie informativă, telegrame transmise către Siguranța Generală Iași. Transcrierea telegramelor cifrate s-a făcut respectându-se principiul reproducerii exacte a textului original și particularitățile sintactice și morfologice ale limbii din perioada respectivă pentru a da dovadă de rigurozitate și respect pentru adevărul istoric, având la bază documentul de arhivă.

1. TELEGRAMA No. 596

URGENT SIGURANTZA GENERALĂ JAȘY

HERTZA No.9 ST 50 3/3 12

6799 9425 6723 UN 1420 4801 3090 DIN 16770-7372- 6588-2077- 9298 8048
2334-0327-5905-8700-1754 AVERTIZAT 2681 1402 CA LA 9425 0068 II VA 9796
7625 ASEMENIA CA 7073 1980 8875 0730 2136 7789 7800 SI ANUME IN 4884
7314 5679 9258 DE 4666 1420 4801 A 9928 CA 7400 VA 9322 9796.

SEFUL POLITZIEI SERAKITOPOL No.24

Descifrarea telegramei

„Herța-astă-noapte ora 10 un ofițer austriac din tranșeele direcția Mamorița-Lucovița avertizat trupa noastră că la ora 12 îi va ataca. A spus asemenea că ei cunosc câtă forță armata avem și anume în ce localitate. A trecut intervalul de timp, ofițerii austriaci că nu va mai ataca.

19.II.918

Șeful Poliției Serachetopol”¹⁰⁸

2. TELEGRAMA No. 146

SIGURANTZA GLA JASY

RADAUTZI 57 S 136 4/3 19, 45

ASTAZI ORA 17 AU VENIT LA 3463-5687 3474-7635 DE PE 5327 -0327
7300-7430-8842-7392 UN 3918 4801 INSOTZIT DE 4454 1420- SI O 7146 DE
NOUA 8618 –I CERÂND SĂ 9717-1091 CU UNUL DIN 1420-I 3405 SA TRIMIS
IMEDIAT UN 9310 CARE A FOST 4261 CENTRU CE 7800 9566- E 95555 –E
LA ACEL 3860 DE 3474 A MAI INTREBAT DACA 2976-UL 5687 -7976- 7392 -
6767 CARE VA TRECE DIN 9557 ARE VOE A TRECE IN 1825 IN 1825 1420
ACEASTA SAU 1556 ASTAZE DUPA AMIAZA 5459-E 4801-E AU UMBLAT
IN 7300-7430 8842-7392 DIN 4877 IN 4877 FACAND 9450 ORIVITOARE LA
ACEIA CARE NAU 2023 7786 –E=

¹⁰⁷Culitza Theodor, *Poliția de informații și contrainformații*, București, 1938, p.12.

¹⁰⁸ Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Ministerul de Interne. Direcția Generală a Poliției*, dos. 4/1915, f. 39-40.

SEFUL POLITZIEI C. GEORGESCU No. 74

Descifrarea telegramei

„Rădăuți - Astăzi ora 17 au venit la capătul podului de pe malul Lipscani un colonel austriac însoțit de patru ofițeri și de o gardă de nouă soldați, cerând să vorbească cu unul din ofițerii noștri. S-a trimis imediat un locotenent care a fost întrebat pentru ce avem santinele la acel cap de pod, a mai întrebat dacă corpul ucrainienilor care va trece din România are voie a trece în Basarabia. Ofițerul nostru a răspuns că execută dispoziția comandamentului după aceasta s-au retras. Astăzi după-amiază patrulă austriacă au umblat în Lipscani din casele la aceia cari n-au depus armele.

20.II.918

Şeful Poliției C. Georgescu”¹⁰⁹

3. TELEGRAMA No. 137 URG SIG GLA JASY

HERTZA 26 S 75 4/3 19 23, 20=/

IN E 4577 0171 8558-2049- S1-2078 4801-4171 2796 UN 5512 DE 3411
3474 4243 LA 0988- SE – 3801-0988-6911- ESTE 6455 DE 7674 8618-4171 5536
3574 3195 -1575-4171 CARE FAC 6441 DIN 3136 DE LA 5327 5327-7300-5142
AVUT 0402 IN ACEIASI 1401 A 3138 2964 -

SEF POLITZIEI SERAKITOPOL No.25-=/

Descifrarea telegramei

„Herța-în fața satului, austriacii au așezat un punct de observație, la podul instalat la Criseaucu, comandantul este păzit de 300 de soldați. Regimentul 16 Husari cere a face parte din fortificarea de la Mămăliga și a avut ordin ca în noaptea de 18 să treacă în România, dar acest ordin în aceeași noapte a fost contramandat.

20.02.918

Seful Poliției Sarachitopol

SS. indescifrabil”¹¹⁰

4. TELEGRAMA No. 81 SIG GLE JASSY=

RADAUTZI NO E7 ST 58-5-20

ASTA NOAPTE A 1623 7300-7430-8842-7392 0 3821 DE 0792 SI UN
6531 9426-UL ESTE 9203 DE 9566-E ASTFEL CA IN PRESENT SI E441-1
8624-AA 3474 7685 ESTE 8410-A DE 4801-I DIN ACEASTA CAUSA
NUMAI 7517-1085-4413 4696 8222=

21.02. 918 SEF POLITZIEI C GEORGESCU 76=

¹⁰⁹ *Ibidem*, f. 61-63.

¹¹⁰ *Ibidem*, f. 53-54.

Descifrarea telegramei

„Rădăuți -astă noapte a sosit în Lipcani o baterie de artilerie și un regiment de infanterie. Orașul este înconjurat de santinele astfel că în prezent și partea stângă a podului este ocupată de austriaci din această cauză numai putem obține ușor informații.

21.02.918

Șeful Poliției C. Georgescu”¹¹¹

5. TELEGRAMA No.20 CU PREK SIG GLA JASI

MIHAILENI 43 S 95 11/3 1730

6531 E 4801 No. 33 CARE INAINTE DE RETRAGEREA 2680-7074-OR 1404 CANTONA EU 4619 SA STRAMUTAT LA 6652-5524-3837-4885-6531 E COMPUS NUMAI DIN 6670 2825-UNUL FIIND PLECAT MAI DE MULT LA 0282 DOUA STAU IN 6652 -4885 IAR AL PATRULEA ESTE 8138 DE LA 2489-5712 -8558-3290- A PANA LA 2617 IAR 6521 N41 CARE CANTONA IN 5712-3285-8898-2663 ESTE IN 2617 SI FACE 6453 IN SPRE 2645 ERI 2928 LE DE PE 8138 DE AICI AU FOST INSPECTATE DE 6917 SI 0158 0327-8841-4566-8055 6911-UL DIV 6678=

SEF POLITZIEI N116. 26/2=¹¹²

Descifrarea telegramei

„Mihăileni - Regimentul de Infanterie Austriac Nr. 33, care înainte de retragerea trupelor noastre cantona în Slobozia, s-a strămutat la Tereblecea. Regimentul de Infanterie este compus din batalioane, unul fiind plecat mai de mult la Ițcani, două stau în Tereblecea, iar al patrula este pe frontieră de la Provoroki până la Siret, iar Regimentul de Infanterie N. 41 era în Siret și face paza înspre Suceava. Ieri companiile de pe frontieră de aici au fost inspectate de comandantul regimentului, general de divizie Luksado, comandantul Diviziei 34.

27.II. 918

Șef Poliție Nr. 116”¹¹³

6. TELEGRAMA NO. 280 SIGURANȚA GLĂ IAȘI

MIHAILENI ORA 15:30

IERI DIMINEATA 6531 33 4801 CARE FACEA PAZA 8138 A PLECAT 6148 FIGI-7300-4838-8842 ÎNSĂ ASEARĂ 8537 1420 ÎI 4801 MI-AU 7625 CA ACEA 6147 FIIND 4835 DE ALTE 2680 CARE PLECA SPRE 8137-7372-2682-3295 DE LA 6321 ASA CA EI VOR RAMANEA ACI 0067 8727 DUPĂ CARE VOR PLECA TOT ÎN ACEA PARTE.

¹¹¹ *Ibidem*, f.70-71.

¹¹² *Ibidem*, f. 143-144.

¹¹³ *Ibidem*, f. 145.

16.III.918

ȘEF POLIȚIEI PUNCT T.130

Descifrarea telegramei

„Mihăileni - Ieri dimineața Regimentul de Infanterie No.33 austriac care făcea paza frontierei a plecat la gara Hliboca însă aseară s-a reîntors. Ofițerii austriaci mi-au spus că acea gară fiind blocată de alte trupe cari pleacă spre frontul italian sau macedonean așa că ei vor rămâne aci două zile, după care vor pleca tot în acea parte.

16.III.918

Șeful Poliției Punctului 130

SS Indescifrabil”¹¹⁴

7. TELEGRAMA No. 928 ora 21:30

GALAȚI CUV. 120, GR. C,

D-LUI MINISTRU DE INTERNE

IASY

ASTĂZI ORA ZECE JUMĂTATE 55235, 38249 ÎN 48049, 53436-ULUI 89075- 90072, 85132, O 50514, 71755 DIN 58996, SI A ALTORA CARE INTAMPLATOR SE 40367 IN 66054 PUNCT A 9025-91854-87859, 56214 86936 FIIND PREZENTE SI 71346 PUNCT SĂ 84689 O 68297 PRIN CARE SPUNE CĂ DACĂ 60049-UL 51225 47257 EI ÎȘI REZERVĂ 55237-UL DE A 54231 CHESTIA 76340-I FIE CARE 74993 CUMVA CREDE DE CUVIINȚĂ PUNCT APOI AU 53137 CA NICI O 60017, 73451 UN POATE 84681 SI LUA 54281 IN NUMELE 71755 FĂRĂ 50840, 66094 PUNCT 68297 A FOST 83239 A PRIN 53436-UL 81459, 84977 LA 86815

PREFECTUL JUD. COVURLUI LT.COL AL. SIDERI

28.III.918

Descifrarea telegramei

„Domnului Ministru de Interne - Iași

Galați - astăzi ora 10 jumătate a avut loc în casa deputatului Ignat Alexandru o consfătuire parlamentară din Galați și a altora, care întâmplător se aflau în localitate. A prezidat Episcopul Nifon, fiind prezent și Orleanu. S-a votat o moțiune prin care spune că dacă guvernul convoacă camerele, ei își rezervă dreptul de a discuta chestia ratificării, fiecare procedând cum va crede de cuviință. Apoi au declarat că nici o grupare politică nu poate vorbi și lua dispozițiuni în numele parlamentarilor fără consultarea lor. Moțiunea a fost trimisă prin deputatul Ștefan, ziarelor la Iași.

28.III.918 Prefect Covurlui Lt. col Al. Sideri No. 1737”¹¹⁵

Prin activitatea informativ-operativă desfășurată pe front în anul 1918, structurile de informații din cadrul Ministerului de Interne au asigurat transmiterea informațiilor într-un cadru de securitate, contribuind la menținerea siguranței naționale, independenței și integrității teritoriale a Statului Român.

¹¹⁴ *Ibidem*, f.158.

¹¹⁵ *Ibidem*, f. 26-27.